

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
3.Bhar.232/2010/5.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság **Budapesten, 2010. év december hó 16. napján** tartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

v é g z é s t:

A rágalmazás vétsége miatt I.r. vádlott és társai ellen indult büntetőügyben a magánvádló másodfellebbezését elbírálva a Pest Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 3.Bf.163/2009/5. számú 2010. év május hó 3. napján kelt ítéletét IV. rendű vádlott tekintetében helybenhagyja.

A másodfokú ítéletben elért IV.r. megnevezéseket xy-ra javítja.

Kötelezi a magánvádlót, hogy 15 napon belül fizessen meg IV. rendű vádlott védője kezéhez 55.000 (ötvenötezer) forint ügyvédi munkadíjat és 33.040 (harmincháromezer-negyven) forint készkiadást.

Elrendeli a harmadfokú bíróság a Bt által szükségtelenül lerótt 3.000 (háromezer) forint eljárási illeték visszatérítését.

A végzés ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Szentendrei Városi Bíróság - miután III. r. vádlottal szemben az eljárást már korábban megszüntette - a 2009. év február hónap 6. napján kelt 4.B.285/2007/13. számú ítéletével I. r., II. r. és - helyesen - IV. r. vádlottat az ellenük egy-egy rendbeli rágalmazás vétsége [Btk. 179. § (1) és (2) bekezdés b) és c) pont] miatt emelt vád alól a Be. 6. § (3) bekezdés a) pont I. fordulatra figyelemmel bűncselekmény hiányában felmentette.

Ugyanakkor IV. r. vádlottat egy rendbeli rágalmazás vétsége [Btk. 179. § (1) és (2) bekezdés b) pont] miatt 1 évi időtartamra próbára bocsátotta, kötelezve őt arra, hogy 5.000.- forint bünygyi költséget fizessen meg a magánvádló javára.

Az elsőfokú ítélet ellen a Bt. (képviselője xx) magánvádló a vádlottak felmentése miatt, bűnösségük megállapítása és büntetés kiszabása végett; míg IV. r. vádlott és védője felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

A másodfokon eljáró Pest Megyei Bíróság a 2010. év május hónap 3. napján kihirdetett 3.Bf.163/2009/5. számú ítéletével a Szentendrei Városi Bíróság ítéletét megváltoztatta.

I. r. és II. r. vádlottakat egy-egy rendbeli becsületsértés vétsége [Btk. 180. § (1) bekezdés a) és b) pont] alól tekintette felmentettnek; s megállapította, hogy e vádlottak tekintetében a határozat jogerőre emelkedett.

Ugyanakkor IV. r. vádlottat az ellene rágalmazás vétsége [Btk. 179. § (1) és (2) bekezdés b) és c) pont] miatt emelt vád alól felmentette, a bünygyi költség megfizetésére való kötelezését mellőzte; egyben a felmentő rendelkezés ellen fellebbezési jogot biztosított.

A jogorvoslati lehetőséggel a Bt. élt, és IV. r. vádlott bűnösségének megállapítása érdekében fellebbezést jelentett be.

Eszerint a sérelmezett magatartás nyilvános testületi ülésen, két helyi televízió élő közvetítése folytán nagy nyilvánosság előtt történt. A bíróság által véleménynyilvánításként értékelték valójában olyan tényállítások, amelyek úgy a cég jó hírnevét, mint a cég képviselőjének becsületét sértették. DVD-másolatban csatolta a testületi ülésen történteokról készült felvételt.

A hamadfokú nyilvános ülésen - fellebbezésének részletes indokolását írásban is csatolva - a magánvádló jogi képviselője az alkotmányos szabályozásra és a Bírósági Határozatokban megjelent több eseti döntésre hivatkozva indokolta fellebbezését. Megismételte: korrupciógyanú esetén büntetőeljárásnak van helye, így a vádlotti kijelentés - annak szöveggörnyezetére is figyelemmel - nem véleménynyilvánításként, hanem becsület csorbítására alkalmas tényállításként értékelendő; a sértett korrupcióval való megbélyegzése megvalósította a rágalmazás vétségét. Hasonlóképpen: a saját eszköz megléte, így a közbeszerzési eljárás feltételeinek való sértetti megfelelés igazolásra került; mindezeknek - a nagyobb nyilvánosság előtt történő - vádlott általi megkérdőjelezése ugyancsak a sértett jogellenes, tisztességtelen magatartására engedett következtetni, ezáltal pedig alkalmas volt a becsületének csorbítására.

A sértett Bt.-t képviselő a jogi képviselővel egyezően arra utalt, hogy a cége és személye ellen folyó támadások következtében anyagilag tönkrement, őt magát és a betéti társaságot "mocskolják, szidják a faluban"; a jelenlegi polgármester pedig nem kíván jogviszonyt létesíteni a "lejáratos" céggel, s annak vezetőjével, azaz vele.

A nyilvános ülésen IV. r. vádlott védője utalt arra, hogy a vád, illetőleg a fellebbezés keretei folytán csupán védencének a betéti társaságot érintő kijelentése képezheti a

jelen felülbírálat tárgyát. Hivatkozott a 36/1994.(VI.24.) AB határozatban foglaltakra; arra, hogy IV. r. vádlott közszereplő, kötelessége éppen az általa észlelt visszaállásokat a nyilvánosság számára közzé tenni. Ezt tette: kifejezésmódja nem volt bántó; a hivatkozott információkon alapuló, szerződéssel is dokumentált kritikai megállapításai a szabad véleménynyilvánítás körébe tartoznak, büntetőjogi következménnyel nem járhatnak.

Kérte a másodfokú ítélet helybenhagyását, egyben a csatolt kimutatás szerint az ügyvédi munkadíjának megállapítását.

A IV. r. vádlott szólt a személyi körülményeiről. Kifejtette, hogy tudomása szerint a "korrupciógyanúra" vonatkozó kijelentés már nem képezi a jelen ügy tárgyát; a szót egyébként is köznapi értelemben, politikai alkura utalva használta.

A vádban foglalt másik felszólalása során olyat nem állított, hogy a Bt. semminemű saját eszközzel nem rendelkezik. Tájékozódott a kérdésben - erre utalt is - és a kapott információk birtokában nyilvánított véleményt; egyébiránt is az köztudott volt, hogy az önkormányzat bocsátotta a saját felszerelését a sértetti társaság rendelkezésére.

A fellebbezés az alábbiak okán nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a perorvoslattal támadott másodfokú ítéletet az azt megelőző első- és másodfokú eljárással együtt bírálta felül a fellebbezéssel érintett IV. r. vádlott tekintetében. Tette ezt a Be. 387. § (1) bekezdésének, valamint a Be. 385. §-ban foglaltakra is figyelemmel a Be. 349. § (1) bekezdésének megfelelően az 1/2007. BK vélemény B/II/3/d. pontjában írtak szerint.

Megállapította, hogy a másodfokú bíróság a saját eljárásában a vonatkozó szabályokat megtartotta, egyben kiküszöbölte mindazokat hibákat és hiányosságokat, melyeket az elsőfokú bíróság vétett.

A Pest Megyei Bíróság jelentősen kiegészítette, pontosította és helyesbítette a Szentendrei Városi Bíróság ítéletét, beleértve annak tényállását, amely így már tartalmilag helyessé és teljessé, nyelvtanilag egyértelművé és megfelelővé; összességében tehát megalapozottá vált; s így a felülbírálat alapjául szolgált a harmadfokú eljárásban is a Be. 388. § (1) bekezdésének megfelelően.

Pusztán annyi pontosítás tehető a IV. r. vádlott által a harmadfokú nyilvános ülésen a személyi körülményei tekintetében előadottak alapján, hogy IV.r. nyugdíjának havi összege 120.000.- forint, melyhez még havi 41.000.- forint önkormányzati képviselői díj járul.

A harmadfokú bíróság az ügy jogi megítélése kapcsán - egyebekben is osztva az igen részletesen és helyesen kifejtett másodbírói álláspontot - utal arra, hogy az azonos alkalommal és helyen, ugyanazon terhelt által és azonos sértett tekintetében tett kijelentések együttes elbírálást és egységes megítélést vonnak maguk után; részbeni felmentésnek és bűnösség megállapításnak, különösen pedig

- a IV. r. vádlott által jelzett - úgynevezett „rész-jogerő” bekövetkezésének a büntető eljárás során nincs helye.

Ezért a harmadfokú bíróságnak is mindkét panaszolt vádlotti megnyilatkozást: tehát a korrupció-gyanúra való hivatkozást, valamint a közbeszerzési eljárás szabályosságával kapcsolatos kijelentést egyaránt vizsgálnia kellett.

Részben már az elsőfokon eljáró Szentendrei Városi Bíróság is, majd pedig másodfokú ítéletében a Pest Megyei Bíróság helyes jogi álláspontra helyezkedett abban a vonatkozásban, hogy IV. r. vádlott vád szerinti egyik kijelentése sem von maga után büntetőjogi következményt.

Mindezek kiegészítéseként a harmadfokú bíróság a következők rögzítését tartja szükségesnek:

Az ügy valamennyi résztvevője - az eljáró bíróságok és felek - egyaránt a 36/1994.(VI.24.) AB határozatban foglaltakra hivatkoztak.

E határozat III/3. pontja szögezi le: „A jogalkalmazói gyakorlat feladata annak meghatározása, hogy a véleménynyilvánítási szabadság gyakorlása mely közszereplők esetében zárja ki a cselekmény jogellenességét, továbbá hogy a közvélemény formálásában hivatásszerűen részt vevők esetében a gondatlanság megállapításának melyek a kritériumai.”

A jogalkalmazás az elmúlt több mint másfél évtizedben e feladatának eleget téve értelmezte az érdemében változatlan büntető anyagi normát [Btk. 179. § és 180. §]; az alkotmánybírósági gyakorlatot [kiemelten éppen a hivatkozott 36/1994.(VI.24.) AB határozatban foglaltakat]; valamint a strasbourgi esetjogot.

A Btk. 179. §-a szerint rágalmazást követ el, aki valakiről, más előtt a becsület csorbítására alkalmas tényről állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ. Minősített esetként rendeli büntetni a törvény azt, aki a rágalmazást aljas indokból vagy célból, nagy nyilvánosság előtt, illetőleg jelentős érdeksérelmet okozva követi el.

A Btk. 180. §-ban foglalt becsületsértést pedig az valósítja meg, aki a fenti eseten kívül mással szemben a sértett munkakörének ellátásával, közmegbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben; illetőleg nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el.

A 36/1994.(VI.24.) AB határozat 1. és 3. pontja a Btk. fenti, 179. és 180. §-ainak alkalmazásával összefüggésben leszögezi, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog által védett, alkotmányosan nem büntethető véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel és intézményekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos véleménynyilvánítást tekintve tágabb, mint más személyeknél.

A hatóság vagy hivatalos személy, valamint közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas, e minőségére tekintettel tett értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető.

A becsület csorbítására alkalmas tényállítás, híresztelés, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata pedig csak akkor büntethető, ha a becsület csorbítására alkalmas tényt állító, híresztelő, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy a közlése lényegét tekintve valótlan, avagy azért nem tudott annak valótlanágáról, mert a hivatása vagy foglalkozása alapján reá irányadó szabályok szerint - az adott állítás tárgyára, a közlés eszközére és címzettjeire tekintettel - elvárható figyelmet, vagy körültekintést elmulasztotta.

A fenti, a Btk. 14. §-ból ismert jogi kategóriákat a strasbourgi esetjog a jóhiszeműség fogalmával azonosítja.

A Strasbourgi Bíróság a Barford kontra Dánia (1998.) ügyben annak tulajdonított jelentőséget, hogy bár a vitatott közlésnek volt ténybeli alapja, azonban a közlés nem volt jóhiszemű; a véleménynyilvánítás szabadságának joga megkívánja ugyanis, hogy a megnyilatkozás a jóhiszeműség iránt ne ébresszen kétséget.

A Prager és Oberschlich kontra Ausztria (1995) ügyben kifejtettek szerint a terhelt nem hivatkozott, hivatkozhatott a jóhiszeműségére, a szakmai etika tiszteletben tartására; kutatásai ugyanis nem erősítették meg azokat az igen súlyos állításait, amelyeket megfogalmazott; lehetőséget sem biztosítva az érintettnek arra, hogy a vele szemben felhozott állításokról kifejtthesse a véleményét.

Mindezek eredményeként a Fővárosi Ítéltábla az immár több ügyben is követett gyakorlatának [3.Bhar.324/2009/4, 3.Bhar.341/2009/6, 3.Bhar.2/2010/6.] megfelelően az alábbi öt szempont vizsgálatát tartja indokoltnak:

- a magánvádló - azaz a Bt. - közszereplőnek minősül-e;
- fennáll-e a közérdek: a magánvádló tevékenységével kapcsolatban kialakult-e olyan nyílt közéleti vita, amely a vele szemben megfogalmazott tényállítások jogszerűségét alátámasztanak, azaz fennáll-e a közéleti szereplők szükségszerűen magasabb „tűrésküszöbvel” rendelkezésének esete;
- van-e IV. r. vádlott kijelentéseinek ténybeli alapja;
- IV. r. vádlott betartotta-e a rá vonatkozó „szakmai szabályokat”;
- IV. r. vádlott a magánvádlóra vonatkozó tények híresztelésénél az elvárható figyelmet, vagy körültekintést tanúsította-e, avagy azokat elmulasztotta; a strasbourgi eseti döntések megfogalmazása szerint jóhiszeműnek minősíthető-e.

A Bt. közszereplőnek tekintendő.

A társaság közszereplővé vált azzal, hogy a helyi közösség tájékoztatásában szerepet vállalt, folyamatosan tudósított a közérdeklődésre számot tartó történésekről, így a képviselőtestület üléseiről is. A közéletnek ily módon önként a résztvevőjévé vált, minek eredményeként a fentebb jelzett magasabb tűrésküszöb érvényesül a Bt. tekintetében.

A közérdek a jelen esetben ugyancsak megállapítható. A vádbeli kijelentések az önkormányzati testületi ülésen, az elfogadott napirendi pont kapcsán hangzottak el. Mi sem igazolja jobban a „köz érdeklődésének”, érintettségének fennálltát, mint hogy a kérdés a mai napig foglalkoztatja a helyi közösséget, kihatással van a jelen eseményekre, a Bt. mai működésére, illetve annak ellehetetlenülésére.

IV.r. kijelentéseinek volt ténybeli alapja. A képviselőként megnyilatkozó vádlott - meg nem cáfoltan - informálódott a felszólalásában érintett tárgykörben; az általa hivatkozott kérdéses okirat csatolásra került. Betartotta tehát a rá vonatkozó „szakmai szabályokat”; éppen a vállalt, és a választók által ráruházott feladatnak tett eleget, amikor megfogalmazta a felvetéseit, aggályait. Így nem merül fel jóhiszeműségének hiánya sem.

Maga az Alkotmánybíróság szögezi le a hivatkozott 36/1994.(VI.24.) AB határozat III/1. pontjában, hogy „kiemelkedő alkotmányos érdek az állami és a helyi önkormányzati feladatokat ellátó szervek és személyek tevékenységének nyilvános bírálhatósága; valamint az, hogy a polgárok bizonytalanság, megalkuvás, félelem nélkül vehessenek részt a politikai és társadalmi folyamatokban, a közéletben. Ennek ellene hat, ha a törvényhozó büntetőjogi büntetéssel fenyeget minden, a közhatalmat gyakorló személyek és intézmények becsületének csorbítására alkalmas tényközlést és értékítéletet”.

A fentiek egyaránt érvényesek akkor is, ha a bírálat a közélet szereplőit érinti, de akkor is, ha - mint a jelen esetben - maga a bíráló a közhatalom részese, s ekként vállal részt „bizonytalanság, megalkuvás, félelem nélkül a politikai és társadalmi folyamatokban, a közéletben”.

Összefoglalva: a harmadfokú bíróság is arra az álláspontra helyezkedett tehát, hogy a IV. r. vádlott a terhére rótt magatartás nem bűncselekmény, felmentése az ellene emelt vád alól helyesen történt, azért a másodfokú bíróság ítéletét a felülbírálat tárgyát képező részében a Be. 397. § szerint helybenhagyta, helyesbítve annak nyilvánvaló névelírásait.

IV. r. vádlott védője - részletesen kidolgozott beadványában - indítványozta az eljárás során felmerült munkadíjának és költségeinek megállapítását; és a magánvádló kötelezését annak megfizetésére.

Az indítvány az alábbiak szerint alapos.

A védő által is hivatkozott 26/2003.(VII.1.) IM-BM-PM együttes rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja, a 2. §-a, a 3. § (1) bekezdés b) pontja és az 5. § alapján, valamint a 7/2002.(III.30.) IM rendelet 2. §-a szerint felmentés esetén úgy munkadíj, mint útiköltség címén az alábbi összegek megfizetésére lehet a magánvádlót kötelezni:

Az együttes rendelet 3. § (1) bekezdés b) pontja szerint a védőt tárgyalásonként minden megkezdett óra után 4.000.- forint, de alkalmanként legalább 10.000.- forint munkadíj illeti meg.

Az iratok közt elfekvő jegyzőkönyvek tanúsága szerint a 2007. október 26. napján tartott személyes meghallgatáson, valamint a 2010. május 3. napján tartott másodfokú nyilvános ülésen egyaránt 10.000 - 10.000.- forint; míg a két órai időtartam meghaladása okán a 2009. február 6.-i elsőfokú tárgyaláson és a harmadfokú bíróság jelen, 2010. december 16.-i nyilvános ülésén 12.000 - 12.000.- forint költség merült fel. Ez együttesen 44.000.- forint, ÁFA-val növelt összegben pedig 55.000.- forint.

A több vádlott védelmére visszavezethetően a védő által kért, a hivatkozott IM. rendelet 6. § (3) bekezdésében írt felével emelt díj megállapítására a harmadfokú bíróság azért nem látott módot, mivel eljárásában a védő már csupán egyetlen vádlott védelmét látta el. A felülbírálat körén kívüleső vádlottak figyelembe vételére még ezen járulékos rendelkezés tekintetében sincs mód a jelen harmadfokú eljárásban.

A védő a fentiek szerint négy esetben utazott az ügyben eljárási cselekményre, ennek díja összesen 33.040.- forint.

A fentiek megfizetésére a harmadfokú bíróság kötelezte a magánvádlót.

A rendelkezésre álló adatok szerint a magánvádló az eljárás kezdetén 20.000.- forint illetéket rótt le.

Tekintve, hogy az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 52. § (1) bekezdése alapján a feljelentés illetéke 5.000.- forint, míg a fellebbezés illetéke 6.000.- forint, a jelen harmadfokú eljárásig bezárólag összesen 17.000.- forint illeték lerovása lett volna indokolt.

Az ezen felül szükségtelenül lerótt 3.000.- forint eljárási illeték visszatérítéséről az Itv. 80. § (1) bekezdés f) pontja alapján rendelkezett a harmadfokú bíróság.

B u d a p e s t, 2010. év december hónap 16. napján

Dr. Nehrer Péter s.k.
tanács elnöke

Dr. Székely Ákos s.k.
előadó bíró

Miszlayné dr. Lányi Éva s.k.
bíró

A Pest Megyei Bíróság 3.Bf.163/2009/5. számú ítélete IV. r. vádlottat érintően a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 3.Bhar.232/2010/5. számú végzése alapján helybenhagyása folytán a mai napon jogerős és a bűnügyi költség valamint az illeték tekintetében végrehajtható.

B u d a p e s t, 2010. év december hónap 16. napján

Dr. Nehrer Péter s.k.
a tanács elnöke

Kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző